

L'escola CEIP Verge de Lluc al carrer

Núria Bauzà

Silvia Caraballo

RESUM

En aquest article volem donar a conèixer com, al llarg d'aquest curs, hem incorporat el treball en el medi obert dins la nostra metodologia diària. Feim una breu descripció de la nostra escola i l'entorn on aquesta s'ubica, així com dels nostres pilars metodològics.

Per acabar narram una de les sortides de barri a mode d'exemple per a donar a conèixer una part de la nostra feina.

RESUMEN

En este artículo queremos dar a conocer como, a lo largo de este curso, hemos incorporado el trabajo en el medio abierto dentro de nuestra metodología diaria. Hacemos una breve descripción de nuestro colegio y del entorno donde se ubica, así como de nuestros pilares metodológicos.

Para terminar narramos una de las salidas de barrio a modo de ejemplo para dar a conocer nuestro trabajo.

A la nostra escola, CEIP Verge de Lluc, la metodologia se centra en la mirada i el reconeixement cap als infants, ja que els infants necessiten ser mirats, acceptats i reconeguts; en una presència de l'adult conscient i activa; se cerquen experiències d'aprenentatge que siguin properes, significatives i útils perquè es donin aprenentatges associats a les seves vivències emocionals, atès que entenem que *viure* i *aprendre* no són dos elements separats, i promovem el benestar emocional com una condició essencial per a l'aprenentatge. Aquesta és l'essència de la nostra escola, amb aquesta manera d'entendre l'educació, tenint presents les necessitats dels nostres infants i amb la situació sanitària actual, hem vist l'oportunitat d'incloure dins el dia a dia de la nostra jornada moments de treball en el nostre entorn proper.

De la mà dels infants hem descobert al barri de Verge de Lluc, on està ubicada la nostra escola, emplaçaments que ens permeten gaudir d'experiències enriquidores i significatives, ja que tenim el torrent Gros al costat amb un bon accés, l'estació de tren i les vies per poder observar el seu pas de ben a prop, un parc gran amb diferents espais, un parell de places tranquil·les i silencioses, descampats on poder observar diferents processos de la natura, pas a nivell i ponts (estructures arquitectòniques per observar) i diferents entitats i serveis.

«El nostre cervell està preparat per a atendre i consolidar de manera més ràpida i eficient els continguts i les experiències que tenen lloc en situacions on s'aprèn allò que s'estima», Mora, 2013

Hem establert que tots els grups de l'escola cada dia puguin gaudir d'un moment fora del centre a un espai obert. Educació física a les pistes del barri, treball de llengua i matemàtiques al parc, moments de berenar a la plaça de l'església, sortides de barri interdisciplinàries (en què es treballen

aspectes de diferents espais) fins i tot els dies de pluja sortim, ho feim ben equipats per poder observar i gaudir de l'entorn amb unes altres condicions.

Les sortides de barri esdevenen l'eix vertebrador de molt del que ocorrerà després a l'escola, ja que ofereixen als alumnes la possibilitat de connectar amb l'entorn, d'aprendre a través de l'observació directa i de viure en pròpia pell ja siguin els canvis a la natura, fets que succeeixen al barri o els canvis que ocorren a la natura fomentant el desenvolupament de l'esperit crític... i que després tenen relació amb el que es treballarà als diferents espais d'aprenentatge.

«L'essencial és que l'infant descobreixi les coses per ell mateix. Tot el que obtingui a través de la seva pròpia experiència li proporcionarà un saber molt diferent d'aquell que aconseguix quan se li donen les respostes.», (Emmi Pikler)

En les sortides treballam aspectes relacionats amb Anning (espai de naturals i socials) i de Sagraera (espai on es treballa arquitectura, construcció i matemàtiques) a més de tot el que va sorgint dels infants o que les mestres creim oportú presentar-los. Per tant, es donen multitud de temes molt diversos i relacionats amb el que es treballa als diferents espais d'aprenentatge.

Tot i tenir una temàtica concreta, simplement pel fet de ser moments de descoberta de l'entorn es treballa d'una manera totalment globalitzada i, per aquest motiu, es donen aprenentatges de totes les àrees indistintament; a més, intentam ser el més flexibles possible per tal d'anar responnent als interessos dels infants i a tot allò que vagi sorgint.

Alguns exemples de les nostres sortides de barri:

- Hem seguit de prop el procés de floració d'un ametller.
- Hem investigat els noms dels carrers del barri, adonant-nos que destaca la presència masculina. Els infants han fet propostes de canvi i hem conegut algunes dones que feren coses importants.
- Hem escrit una instància a l'Ajuntament davant la necessitat d'un pas de vianants a una plaça del barri.
- Hem descobert els efectes de la primavera al torrent i ens hem meravellat dels canvis observats.
- Sovint ens hem desplaçat a punts concrets del barri i de fora d'aquest utilitzant plànols.
- Hem donat a conèixer als alumnes la biblioteca més propera i s'han pogut fer el carnet per tal de poder-hi anar posteriorment amb les seves famílies.

A continuació es narra un exemple concret d'una sortida de barri en la qual es van anar encadenant fets que van fer que l'experiència fos única i irrepetible i que els infants la gaudissin

molt, per tal de donar a entendre una mica més la nostra feina i tot el que ocorre en aquests moments.

La sortida se centrava en les estructures, perquè la mestra de Sagrera (espai d'arquitectura i construcció) ens va demanar que estaria bé que els infants observassin alguna estructura del barri. Ella ja havia introduït el tema i així posteriorment podrien treballar sobre la qüestió i els infants ja en tendrien un altre punt de vista.

Començam llegint una carta que ens envia la mestra de l'espai de Sagrera proposant-nos un repte: ficar-nos en la pell d'uns arquitectes i cercar un pont al barri per observar-lo (d'enfora i d'a prop), tocar-lo, veure quina estructura i forma té, de quin material està fet... i dibuixar-lo al quadern fixant-nos en tots els seus elements i detalls.

Parlam dels arquitectes i de la seva feina, alguns infants diuen que són els que construeixen cases, altres els diuen que no, que els arquitectes són els que diuen el que s'ha de construir i com. Alguns diuen que els seus pares construeixen cases però que algú els diu el que han de fer. Aclarim els seus dubtes.

Els infants il·lusionats en sentir allò de repte i pensar que han de fer d'arquitectes i imaginant-se que algú posteriorment construirà el pont seguint les seves indicacions diuen ràpidament que volen anar al pont del tren; així que cap allà ens dirigim.

Aquesta és l'estructura que tenen més present ja que pot ser que sigui una de les més significatives perquè són tantes les vegades que hi passam per davall per anar cap a l'altra banda del barri, que comptam les retxes del pas de zebra que és el més llarg del barri, que ens aturam al davant a observar i moltes vegades a esperar com passen els trens...

En arribar treim els coixins que sempre portam les mestres en una bossa per així poder-nos seure on vulguem del carrer còmodament i es posen en marxa.

Començam a parlar-los dels pilars i columnes per a donar-los més informació al respecte però no escolten, ja estan engrescats en la seva tasca, han obert els quadernets de sortides i ja van per feina; així que callam i observam, que ens encanta i creim que és una part molt important en la nostra feina.

Observar i sobretot observar-los, veure com els infants s'amaren de tot allò que l'entorn ens ofereix. Des de fixar-se en petits detalls insignificants per a molts fins aleshores, fins a fer-nos

veure coses que a la resta ens havien passat desapercebudes i de les quals podem treure molt de suc.

Fa poc els hem donat a cada un d'ells el quadern que utilitzen a mode de diari i que porten sempre a les sortides on lliurement poden dibuixar, escriure, representar i fins i tot aferrar tot allò que vulguin. A vegades s'hi troben un plànol que hem de seguir, una nota o consigna...

Els posarem en marxa perquè ja en les primeres sortides alguns alumnes

ens demanaven algun paper per fer un dibuix o anotar alguna cosa i a més pensàvem que ja que treballam de manera tan globalitzada què millor que tenir un quadern on poder plasmar els seus aprenentatges, conceptes, observacions, fer un dibuix... Sembla que els valoren i cuiden molt.

Dibuixen gairebé en silenci, concentrats cada un en la seva tasca com si haguéssim posat un cronòmetre en marxa. Ràpidament alguns han anat acabant i quan s'adrecen a les mestres per dir-nos que han acabat els deim a veure si són capaços d'afegir-hi més detalls. I tant que ho són!

Ens sorprèn veure amb quina seguretat dibuixen aquests infants, representant el que veuen sense dubtar, ni demanar ajuda (nosaltres mateixes comentam que a la seva edat no teníem tanta seguretat per representar la realitat com ells la tenen).

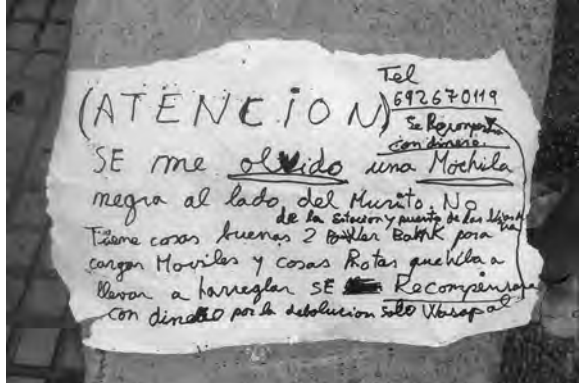
Prèviament, això sí, han sentit de les mestres que els dèiem que tots són capaços de fer-ho, i que sabíem que els sortirien dibuixos preciosos, cap d'igual, ben segur que tots serien diferents però tots i cada un d'ells ben especial.

Van acabant i els demanam que col·loquin els quaderns un al costat de l'altre, tots junts com a fent un mural. Els enrevoltam i observam amb deteniment.

Anam anomenant entre tots el que han representat, els elements comuns que hi veim, els detalls, els elements particulars de cada un d'ells... tots volen compartir-ho amb els companys! Crida l'atenció el respecte de tots i cada un d'ells cap als dibuixos dels companys, com valoren les produccions dels altres sense demanar de qui és cada un i valorant els dibuixos per sobre de qui els ha fet.

Parlam dels senyals que hi ha al pont, els criden l'atenció sobretot els vermells amb nombres i fletxes que molts han representat al seu dibuix. Algun d'ells diu que és el màxim que pot ser de gran un cotxe per poder passar per davall el pont. Els deim que ens hi atracam per a veure'ls d'a prop i veure'n les diferències però topam amb un cartell que ens crida molt l'atenció.

Escrita a un torcabocues, trobam una nota que algú ha aferrat amb cinta adhesiva a la paret. Al principi creuen que hem estat nosaltres, els deim que no. Quan ens disposam a llegir-la la mestra la tapa i els demana que facin hipòtesis de quin pot ser el contingut de la nota. Un altre dels avantatges de les sortides és poder aturar-nos, fer-los pensar, reflexionar, acostumar-los a fixar-se en petits detalls, a tenir un esperit crític i a plantejar-se dubtes i respondre amb hipòtesis... S'hi han acostumat i fins i tot de qui mai t'ho esperaries et sorprèn amb una pregunta o observació que ens fa aturar i reflexionar tots junts.

Però tornant al tema, parlen del paper. Sembla un torcabocues, diu un infant. Mirau quina lletra, diu un altre. Està escrita com a bruta, desordenada, com a feta amb pressa. Un altre ens fa fixar en com està aferrada.

Comprovam, en llegir-la, que és d'algú que ens diu que ha perdut una motxilla. Detalla el que hi duia dins i ofereix una compensació econòmica a qui la trobi. Tot d'una diuen que volen cercar-la. Els demanam si volen fer-ho per ajudar la persona a trobar-la o per la compensació econòmica. Els plantejam si està bé o, millor dit, si cal oferir una compensació, si l'acceptariem en cas de trobar-la, si la gent ajudaria si no oferís cap compensació... tot i dir-los que pensam que en cas de trobar-la no hauríem d'acceptar-la, continuen amb la idea de cercar la motxilla, aquest repte de nou els ha motivat. Home, encara que no estigui bé acceptar compensacions econòmiques perquè ho feim perquè volem, en cas que la trobem i ens vulguin pagar... si insisteixen no els direm que no, no?, diu un infant.

Acceptam cercar la motxilla ja que ens encanta l'espontaneïtat que ocorre a les sortides, són el moment i el lloc perfectes per anar responnent a les seves necessitats i dubtes que van sorgint i es van encadenant amb tanta naturalitat que quasi ni ens n'adonam ni infants ni mestres. Aquesta és la màgia, que amb cada grup la sortida agafa un caire diferent, sorgeixen temes diferents, anam a llocs diferents... tot i que al principi el plantejament fos el mateix. Vivim experiències molt diverses amb cada un dels grups on tot influeix, el temps que fa, la seva motivació envers el tema que proposam, els gustos generals del grup, una nota trobada al carrer en aquest cas...

Passam per davall del pont (pel pas de vianants més llarg que tenim al barri, 28 línies blanques que gairebé sempre comptam ja a mode com de ritual quan hi passam). Es recorden dels senyals i llavors els proposam creuar a la vorera del davant just al costat d'on passen els cotxes per davall del pont, per tal d'esperar que vingui un cotxe i fixar-nos en el que li sobra d'alt i d'ample en passar. Acceptem, ens col·locam a la paret en silenci, amb la mirada enfocada en el pont... els deim a veure si no tardarà gaire a passar un cotxe, ens diuen que en podem anar a cercar un dels nostres i és que ens veuen capaces de fer-ho, però el primer no es fa esperar gaire, després passa el segon... i observam entre tots que d'ample no li sobra gaire, encara que d'alt sí.

Parlam dels senyals, del que vol dir cada un, del màxim permès que pot fer un cotxe d'ample i d'alt per a poder passar pel pont. Els demanam quant és un metre i un alumne ens diu que és una passa fent el gest d'obertura de les cames i la majoria l'imiten. La mestra els demana com podríem saber quant són dos metres, llavors es posen per parelles, marquen la distància demanada i veuen que entre els dos gairebé ocupen l'amplada del pont (estam a la part de vianants).

Llavors els proposam mesurar un cotxe, ja que no sabem què mesura.

Treim la cinta mètrica, que portam a la bossa dins la qual, a poc a poc i responent a les necessitats, anam afegint coses que ens són molt útils i creim necessàries per a poder respondre dubtes en aquell precís instant que sorgeixen i no deixar-les, si és possible, apuntades a una llista que després costa trobar el moment per a resoldre; tot i que l'anam fent per així poder dir a les companyes temes relacionats amb els diferents espais que han sorgit com a interès i als quals proposam donar resposta.

Mesuram el cotxe, primer sense tenir en compte els retrovisors però després algú se n'adona i els

afegim al mesurament. Mesuram l'alçada però ràpidament veim que al davant hi ha una furgoneta i volem saber també què mesura. Observam la resta de cotxes aparcats i la mestra proposa a una nina si vol que mesurem el cotxe de la seva família ja que estam quasi al davall de casa seva. Un altre dels aspectes positius de les sortides de barri: els infants que hi viuen ens mostren des d'un primer moment on viuen i tots ho tenim molt present i ho aprofitam sempre que podem.

Els diu que sí, hi anam i mesuram el seu cotxe. Just quan estam acabant arriba el seu pare que ha de marxar i li explicam el que estam fent.

Després decideixen que volen seguir cercant la motxilla. Els proposam anar cap a l'estació i cercar per allà perquè la nota deia que era per on l'havia perduda. Passam per davant l'estació, cerquen per l'aparcament entre els cotxes, pel carrer del costat... arribam al pont amb el pas subterrani i decidim creuar cap a l'altre costat. Ens demanen si poden fer el que feim moltes vegades d'anar uns per la rampa i uns per les escales. Per descomptat els deim que sí, els demanam que es posi cada un al costat per on vol baixar i 3, 2, 1... a córrer s'ha dit. Els que baixen per la rampa, com que és costa avall, tenen certa sensació de velocitat i criden mentre corren. Els de les escales saben que arribaran abans i corren cap a la sortida. En totes les sortides sempre intentam que hi hagi algun moment de córrer, d'amollar-se, algun joc o repte motriu... per permetre'ns perdre una mica la compostura (mestres incloses).

En sortir del pont ens topam amb dos homes que passegen els cans. La mestra proposa als infants que els demanin si saben res de la motxilla. Ho fan i ens contesten que no l'han vista, sembla que els sorprèn la pregunta d'aquest grup d'infants.

Continuam amb la cerca i just en girar el cantó ens topam amb una bona sorpresa! Un cotxe de policia aparcat amb els dos policies a dins. S'hi atraquen espontàniament i després de saludar-los —una altra de les coses que els hem intentat inculcar, que sempre saludam tothom amb qui ens anam topant pel barri, i a molta gent els explicam el que feim perquè ens ho demanen o veim que se sorprenden de trobar un grupet de nins amb les mestres asseguts en qualsevol cantó de la vorera d'un carrer—, els expliquen el que estan fent amb un poc de vergonya però transmetent il·lusió. Els policies, molt amables, ens escolten i expliquen que a les Avingudes, a la comissaria, tenen una sala d'objectes perduts on hi ha tot tipus d'objectes trobats, i que si durant dos anys ningú no els reclama passen a ser de qui els ha trobat, fins i tot els diners ja que han vist que als infants els motiva això de la compensació econòmica.

Els donam les gràcies per la informació, i continuam el nostre camí.

Estam ja arribant a l'escola i ni rastre de la motxilla. Els infants no semblen decebuts, just al contrari semblen ben contents i satisfets només pel fet d'haver-la cercat i el colofó final d'haver trobat la policia i haver pogut parlar amb ells sembla que els ha estat més que suficient.

Sorgeix la idea de contestar la nota, i tot i que en un primer moment pensam que podria ser una proposta per a fer-li a la mestra de Shelley (espai de llengua), tot d'una una mestra diu que la contesta hauria de ser immediata i convindria fer-la en aquest moment ja que si no perdria una mica el sentit. Així que passam per l'escola a agafar cinta adhesiva i anem una altra vegada a la paret on hi havia aferrada la nota.

Seim al terra una altra vegada amb els coixins i en un paper DIN A3 que també portam (per si sorgeix la necessitat de dibuixar en un format més gran que el quadernet) escriuen al terra, entre tots, amb ajuda de la mestra una nota de contesta a qui ha perdut la motxilla dient-li que l'hem cercada però que no l'hem trobada. La informam que pot anar a objectes perduts a la comissaria d'Avingudes i li desitjam molta sort. Així, una vegada aferrada la nota just damunt de la que anuncia la pèrdua de la motxilla, acaba la nostra sortida d'avui. Es dibuixen somriures de satisfacció en els infants per la feina acabada i la intriga i misteri que hem viscut.

Deixam el pont al darrere, les notes, la recerca de la motxilla perduda, l'emoció dels reptes viscuts i tornam cap a l'escola que ja s'atraca l'hora de berenar, amb un conjunt d'experiències noves per anar assimilant, contar a casa i recordar en propers dies.